

Ny gravitation

Eslövs nya Stora torg är ett koncentrat av stadens historia och natur. Sten har spelat en viktig roll för att förändra platsens gravitation och ge torget en organisk inramning.

TEXT PETER WILLEBRAND

Eslövs nya Stora torg skulle egentligen ha invigts i början av sommaren. Men pandemin satte än en gång käppar i hjulet och den officiella invigningen får vänta till nästa sommar, trots att Eslövsborna redan nu har tillgång till sitt torg.

– Eslöv har länge levt med stämpeln av tråkig småstad som ofta hamnar i skuggan av Helsingborg och Malmö. Ambitionen från kommunens sida har hela tiden varit att torget ska sätta Eslöv på kartan och verkligen bli hjärtat i stadskärnans fortsatta utveckling, säger Niklas Bosrup, landskapsarkitekt på Sydväst arkitektur och landskap.

Tillsammans med kollegan Tobias Starck har han arbetat med torgets nya gestaltning.

TOTALT 60 MILJONER kronor har kommunen satsat på upprustningen, som blev färdig fem månader tidigare än planerat. Idén med den nya gestaltningen är att spegla hela Eslöv, att torget blir som ett slags koncentrat av staden och dess

omland. Element och detaljer i allt från omgivande natur till stadens historia och näringsliv återkommer på torget i form av vatten, grönska, belysningar och markbeläggning.

– Samtidigt som vi förnyar och gör torget mer tillgängligt skapar vi ett slags igenkänning, detaljer som är blinkningar till invånarna. Vi har till exempel tillsammans med Light Bureau tagit fram ”Eslövslyktan” speciellt för torget. Den bygger på en standardarmatur som har fått ett nytt gyllene skal, och som med sitt speciella guldaktiga sken både skapar stämning och identitet, säger Tobias Starck.

PÅ MOTSVARANDE SÄTT knyter det gula markteget, som bildar torgets mönsterlagda golvyta, an till både Eslövs tidigare tegelbruk och de gula rapsfälten i åkerlandskapet utanför staden. Tegelgolvet ger även torget känslan av ett större gemensamt rum, som kompletterats med flera mindre, mer intima rum.

– Det finns en inneboende värme i det

gula teglet som fick oss att vilja dra på lite extra, just för att förstärka den känslan. Teglet löser även upp gränser mellan inne och ute. Det blir lite basarkänsla över hela torget, ett överraskande rum som plötsligt öppnas framför en, säger Niklas Bosrup.

Rumsligheten påminner om piazzan i en italiensk småstad, men skulle också kunna vara ett välanvänt förortstorg i en svensk storstad där många människor med olika bakgrund samlas.

Torget har fått en egen geografi med ”nyckelplatser” som utsiktspunkten Kejsarlunden, Perennparketten med slingrande långbänk och blomsterprakt, Terrassen med sittplatser och uteserveringar, Kofferthörnan för både lek och uppträdanden samt en yta för torghandel med plats för matvagnar.

EN STOR DEL av utmaningen har bestått i att ge torget en tydligare gravitation, en ny tyngdpunkt. Nivåskillnaden är cirka 1,5 meter mellan två av torgets yttre hörn. Tidigare saknades en tydlig fast punkt i den stenbelagda mörka yta som utmynnade i den monumentala och omdebatterade stentrappan utanför Hotell Stensson, som revs för fyra år sedan.

– Torget var en jämngrå yta av smågatsten som utan någon riktig förankring bredde ut sig över den förhållandevis stora och lutande torgytan. Torget rann nästan ut i ett av hörnen. Man stannar

”Samtidigt som vi förnyar och gör torget mer tillgängligt skapar vi ett slags igenkänning, detaljer som är blinkningar till invånarna.”

FOTO: ÅSA ANDERSSON

FOTO: FRIDA NORDMARK

FOTO: WERNER NYSTRAND

inte upp på ett ödsligt torg som saknar en naturlig vilopunkt. Därför ville vi förflytta upplevelsen av torgets lägsta punkt till en ny plats på torget, säger Niklas Bosrup.

Nyckeln till den förändringen har dels varit att skapa flera rum inom torgytan, dels att vrida perspektiv och nivåer så att torgets nord-sydliga riktning inte blir lika dominerade som tidigare.

– Torgets centrala rum ligger i dag i bästa västerläge. Det gör att hela torget upplevs vända sig mot handelsstråket på Södergatan, säger Tobias Starck.

STENEN HAR FÅTT en ny roll på torget. Med hjälp av ramper och låga terrass-trappor i Tossene Grå Bohus har man åstadkommit en mjuk övergång mellan torgets nivåer.

– Vi ville använda en ljus sten som fungerade bra tillsammans med det gula teglet. Det finns en naturlig variation i Tossene som verkligen kommer till sin rätt med teglets brända yta, säger Niklas Bosrup.

Det naturliga uttrycket har varit viktigt även i andra detaljer.

– När vi till exempel beställde möbler till torget från holländska Streetlife såg vi till att fundamenten byttes ut till socklar av sten i stället för stål.

– Vi har även fräst in spår i översta och understa trappstegen och fällt in en linje av diabas som kontrastmarkering i trappnosarna, som samtidigt hjälper till att teckna de böljande linjerna.

EN STOR DEL av torgets tidigare smågatsten har kunnat återanvändas i stråken som ramar in torget. Även när projektet växte utanför torgets ramar återanvändes stora mängder i de angränsande gatorna.

– Stentrapporna och murarna ger nu torget ett slags organisk inramning, där graniten har annan ledighet i sina geometriska linjer jämfört med många andra ytor på torget. Det ger också en skönhet till platsen, ett begrepp som vi tyvärr talar alldeles för sällan om, men har ett stort behov av, säger Niklas Bosrup.

Vattenspelet på torget är ett eget kapitel i gestaltningen. Det är inspirerat av Eslövs åar och består av två delar: en slingrande damm i granit med ett litet vattenfall som ebbar ut i en lugn yta och

FOTO: FRIDA NORDMARK

”Vi använder bland annat reststenar av svart diabas i dammen för att bryta upp ytan och skapa skum och ljud som påminner om en fors.”

en markfontän infälld i tegelbeläggningen.

– Vi använder bland annat reststenar av svart diabas i dammen för att bryta upp ytan och skapa skum och ljud som påminner om en fors. Tanken är att plocka upp element från det närliggande naturreservatet ravinen Rövarekulan, där det rinner ett väldigt mörkt vatten, säger Tobias Starck.

GRANIT ÄR INTE den enda naturstenen som har använts på platsen. Ölandskalksten återkommer i flera av de gröna miljöerna. Här finns en koppling till ett par äldre anläggningar i Ölandskalksten i stadskärnan.

– Kejsarlunden och Perennparketten har fått egna golv i Ölandskalksten.

På torget finns också en bastant kallmur i granit som knyter an till ett av Eslövs mest spektakulära byggnadsverk: Stenberget.

– Det var den så kallade Eslövs-kungen – bryggeridirektören Christian E Nils-

son – som lät uppföra ett spiraltorn av sten som hade blivit över från hans villabygge. Förebilden var Gustave Dorés illustration av Babels torn, och vi ville ha med något i samma stil eftersom det ger torget en tyngd. Dessutom kan den som handlar mat från matvagnarna använda muren som sitt- eller bordsyta, säger Niklas Bosrup. ■

Projekt: Nya Stora torg, Eslöv.

Beställare: Eslövs kommun.

Landskapsarkitekt: Niklas Bosrup och Tobias Starck, Sydväst arkitektur och landskap.

Stenleverantör: Hallindens Granit, Sjöströms Stenförädling.

Stenentreprenör: Zaar Stone.